ՆՈՐ-ԴԱՐ

№ 112 ՏԱՍՆԵՒԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ Հինգշաբթի 27 Յունիսի 1896 Հինգշաբթի 27 Յունիսի ՏԱՍՆԵՒԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ № 112

Տարեկան 10 բուբլի, վեց ամիսը՝ 6 բուբլի, երեք ամիսը՝ 3 բ. 50 կ. ամիսը՝ 1 բ., հատով՝ 5 կ.
Բաժանորդ գրւում են Թիֆլիսում միմիայն խմբագրատանը։

Խմբագրութեան հասցէն՝ Тифлисъ. Редакція „Норъ-Даръ“ կամ Tiflis Rédaction „Nor-Dar“.

Խմբագրութիւնը բաց է ամեն օր (բացի տօն օրերից) ժամը 9-ից մինչև 2-ը։ Յայտարարութիւնները ընդունւում են ուժեղ լեզուներով։ Յայտարարութիւնների բառին 2 կ., բեկլամների համար կրկնապատիկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ա ա ջ Ն ո ր դ ա ց.—Մամուլը, զբօսպարտութիւնը և վիրաւորանքը։

Ք ր ո ն ի կ ո ն. — Բժշկականութիւնը սեմինարիաներում։ Ալէմբեճան սրբազանի չիրիմը։ Վաչխառականների դէմ։ Թատերիցներ չունի սպանութեան գործում։ Շրջող ուսուցիչներ։ Եղբ. Նորելի գործը։ Մուրչեանի հիւանդութեան մասին։ Հոգեհանգիստ Նիկոլայ I-ի յիշատակին։ Թիֆլիսի նորակառոյց սրբ. Թատրոն։ Աւազակութիւնները Ղուբայի գաւառում։ Գողութիւնները Ղուբայում։ Ս. Էջմիածնից։ Ղազախի Ուղունլարա գիւղից։ Ղազախից։ Կարծախից։ Բուխարայի էմիրը։ Նիկոլայ վարդապետի սպանութեան գործը։

Դպրոցի տպին։

Թ ղ թ ա կ ց ու թ ի ւ ն ն ե ր.— Նամակ Թիւրքիայից—Կ. Պոլիս։

Ք ա ղ ա ք ա կ ա ն.—Քրքական գործը։ Քաղաքական լուրեր։

Խ ա ռ ն ի ւ ա ւ ո ր ե ր։

Բ ա ն ա խ ր ա կ ա ն. — Գրական դպրոցները—Ֆրանսիական կլասիկիզմ։

Տ ե ղ ե կ ա տ ո ւ։

Յ ա յ տ ա ր ա ր ո ւ թ ի ւ ն ն ե ր։

Թիֆլիս, 26 յունիսի, 1896

ՄԱՄՈՒԼԸ, ԶՐՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՎԻՐԱՒՈՐԱՆՔԸ

Մեր մամուլին հետևողը դիտէ մէկ ինչ տեղ է բռնում մեր պարբերական մամուլի մէջ հայհոյանքը, զբօսպարտութիւնը, չարախօտութիւնը, վիրաւորանքը։

Մեր մամուլին հետևողը դիտէ և այն, որ մեր մամուլի մէջ հակառակորդին կամ նրան, որին նախանձում կամ միտում կործանել են ուզում, հայհոյանքը, զբօսպարտութիւնը, անուանարկութիւնն ինչպիսի առաջնակարգ զէնքեր են մեր ամեն օր նոր բռնող հրատարակիչների ձեռքում։

Ուշադրութեան արժանի և ուսուցիչական երևոյթը մեր տեղական մամուլի մէջն այն է, որ հայհոյողը, զրպարտողը չէ դատապարտւում, երբէք. այդ զրպարտողները, անուարկութեամբ իրենց գոյութիւնը պահպանողները չարաչար յանդուգն դատապարտում են նրան, որ կրած վիրաւորանքին այլևս չհանդուրժելով թոյլ է տալիս յանդուգն զրպարտչին մի ապտակ տալու կամ միրանի բռունցքով իւր գոյած բարկութիւնը նրբ տալու։

Յայտնի է մեր ընթերցողներին Ծկռնևի գործը, որի դատի առթիւ այսօր ռուսաց բոլոր թերթերն անում են իրենց դիտողութիւնները։

Այստեղ մէջ ենք բերում այդ առթիւ «Մոսկովսկիա Վեդոմոստի» թերթի յունիսի 18-ի առաջնորդողը, որ մեր սրտի և մամուլի համար է կարծես գրած։

Նահանգական տեսանում այս օրերս քննւում էր գաւառային (զեմսկից) նախկին կառավարչի պ. Ծկռնևի գործը, որ ընդհանուր հետաքրքրութիւն է գրգռեցրել։ Պ. Ծկռնևը մեղադրւում է, որովհետև սպանութեան փորձ է կատարել «նեզաբիտ» չարաթաթերթի փոխխմբագիր պ. Մենշիկովի դէմ։ Ոմանք պ. Ծկռնևի արարմունքը դատապարտում են, ոմանք էլ խղճում են նրան. սակայն գործը հետաքրքիր է ոչ այնքան իրրև ազմուկ հանող քրէական գործ, որքան իրրև կեանքի պատկեր, որպէս պիկանտական և փայլուն օրինակ այն թիւրիմացութիւնների, որոնք հանդիպում ամեն օր առաջ են գալիս պաշտօն վարողների և մասնաւոր անձանց, նոյնպէս և պարբերական մամուլի ներկայացուցիչների միջև։

Այն ինչ որ խմբագիրը կամ աշխատակիցը հանդիպում է մերկացում, ընդհանրութեան չահերն ի նկատի ունենալով, որին նա պարտական է ծառայել, մերկացուողը վիրաւորանք ու զրպարտութիւն է համարում։

Ինչպէս պէտք է վճռել այս վէճը։

Ով քիչ թէ շատ ծանօթ է գործի ներկայ դրութեան հետ, անտարակոյս չի կարող չնկատել, որ գործի բաւարար որոշումն անկարելի է, մինչև որ գոյութիւն ունեցող պայմանները չեն փոխուիլ։ Ներկայ գործի նման շատ գործեր անվերջ առաջ կըգան, մինչև որ մամուլի սէջ, ընդհանրութեան չահերն ի նկատի ունենալու պատրաստակով, բոլորովին աւելորդ կըհամարուի ամեն մի յարգանք դէպի այլ անձնաւորութիւն։

Մամուլի միջոցով կրած վիրաւորանքներին առածզրպարտութիւնների համար դատարան դիմելը զրեթէ անկարելի է։

Նախ, որ նա երբէք չի կարող հաւատացած լինել, որ պատասխանատուութեան կենթարկէ ճշմարիտ նրան, ով իրեն վիրաւորանք է պատճառել և ոչ թէ կողմնակի մի մարդու, և երկրորդ որ դատաստանական քննութիւնը ոչ միայն կօգնէ նրան վիրաւորանքը սրբելու, այլ ընդհակառակն, աւելի կըզօրեղացնէ, այդ մասին տեղեկութիւն տարածողների շրջանը անհամեմատ աւելի ընդարձակելով։

Մենամարտութիւնն այդպիսի դէպքերում գրեթէ չի կարող տեղի ունենալ։ Շնորհ խօսում մենամարտութեան մասին սկզբունքի տեսակէտից. հո չի կարելի խմբագրից պահանջել, որ լրագրում լոյս տեսած այս կամ այն նկատողութիւնից, իրաւունքով թէ սխալ, իրեն վիրաւորած համարող իրաքանչիւր մարդու հրաւէրը ընդունէ, նրա հետ մենամարտէ։ Եթէ այդ սովորութիւնն ընդունուէր, դա գրականական և հասարակական ամէն տեսակ վիճելի խնդիրները չափազանց սարդ կերպով որոշելու միջոց կըլինէր։

—ահա մեծ գործը որ կատարուած էին սալոններում. խօսակցելով սովորում էին իրարուց, որովհետև աշխարհի դէպքերի տուած յարաբերական նիւթ, առօրեայ լուրերի, բամբասանքի հետ, այդտեղ աւելի զրաղում էին զգացմունքները պարզարանելով ու վերլուծելով, նրանց նրբերանգները, այսինքն նուրբ զանազանութիւնները, նրանց ազդիւրները որոշելով, այն զգացմունքներինը մանաւանդ, որոնք ընկերական կեանքի մէջ ամեն օր երևան են գալիս,—ինքնասիրութիւն, խարեկամութիւն, սէրը մանաւանդ։ Այդտեղ վիճում էին բառերի իմաստի և գեղեցկութեան մասին խօսակցութեան նիւթ էին գործածում երբեմն որ և է նոր գրուածք, որ ժողովի մէջ կարդում էին. բանաստեղծները մանրամասն հաղորդում էին իրենց այն երկերի մասին, որոնց վրայ դեռ աշխատում էին։

Այդտեղ այդ սալոններում հաստատուկցան կեանքի և մտքի այն ձևերը, որ բնորոշում են աշխարհը, այդտեղ կազմակերպուեցաւ աշխարհային միաքը, որի էական յատկութիւնն է զսպուել զանազանել այն ամենից, ինչ որ աշխարհ չէ, այսինքն ազնուականների բարձր դասակարգին չէ պատկանում։ Դա նշանակում է բարու և չարի մէջ ընտրութիւն անելու, ճշմարիտն ու սուտը չգնելու համեական եղանակի վրայ, ընտրելու կամ չգնելու համար մի նոր սկզբունք հաստատել, որի օգնութեամբ ամենայն ինչ պիտի դատուի ու դատապարտուի։

Այդ սկզբունքն է պարզամտութիւնը դատարկը, որ մի նոր տեսակ զեղեցկութիւն է ստեղծում, որ է ընդէր կամ չնչին (նշանաւոր) լինելը. չգնվով կամ ընթիր են մի առօրեայ կամ գործողութիւն, երբ որ պատշաճի ձևերի համակերպութեան մէջ մի տեսակ բարձր կատարելութիւն են ներկայացնում։ Բնականը կգտրդ չէ այդ ընթիր լինելուն կամ չնչին, այլ միայն դիւրականը կամ դիւրութիւնը։ Դրա համար պէտք չեն սրտի բարութիւն և ոչ իմացականութեան այժ, այլ սիրտ կամ իմացականութիւն ունենալու կամ չունենալու որոշ հատկանիշներ միայն։ Քանի որ ընկերակցութիւնն է պարզի կատարման ու մշտական կապը, ուսոի և չնչին լինելու արուեստն է։ Ամեն բան ինչ որ մարդ իւր մէջ կամ իւր վրայ ունի, լինի իւր ներքինը թէ իւր հագուստը, այդ պէտք է ձևացնի թէ ուրիշների համար է։ Ուրիշներին դիւրական լինելու համար և այնպէս գործադրւում ու պճնւում էին. ուրիշների զուարճութեան համար և մտածութեան արտայայտութեան մէջ ընթիր կամ չնչին էր համարւում միայն հանճարամտութիւնը կամ սրամտութիւնը, կամ ֆրանսերէն բառով ասենք, esprit-ն, (էսպրի) բառի սահմանափակ իմաստով է նուրբ, սրամիտ հանճարեղութիւնն ու խօսքը։ Այդ պատճառով գրականութեան մէջ էլ ընթիր է համարւում այն գրուածքը, որ այդպիսի սրամտութեամբ. համակուած ու զարդարուած է, դի այդպիսի գրուածքն է միայն ընթերցողներին դիւր գալիս։

Գենցաղագիտութիւնը—իրաքանչիւրի համար մի օրէնք էր գնում ինքն իրեն ամբողջապէս հասարակութեան նուիրել և ուրիշներին դիւր գալու համար՝ իւր անձնաւորութիւնը ոտնատակ անել կամ ջնջել։ Մի ընդհանրական կանոն էր ամբողջ կեանքին համար. գործել ու խօսել ինչպէս բոլոր աշխարհը այսինքն ինչպէս ընտրեալների մի փոքրիկ խումբը ամենայն ինչ պէտք է ենթարկուէր պատշաճութեան կանխահաւան օրէնքներին նոյն իսկ առաքինութիւնը պէտք է խոնարհէր սովորութեան բռնակալութեանը, թէ չէ նա էլ պատուոյ հրաշալի ծաղր ու ծանակի առարկայ կըդառնար։ Իսկ պատուոյը մարդուս որոշեալ յատկութիւնները մեզ արդէն յայտնի են,—կատարեալ պատշաճութիւն, ընտիր ձևեր, խօսքի բարեկրթութիւն, լեզուի զգուշութիւն, չարժուածքի չափաւորութիւն, յարմարութեան ու նրբութեան, հաճելիութեան ամեն յատկութիւններ,

---

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ ԴԳՐՈՒԱԾՆԵՐ

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ԿԼԱՍԻԿԻԶՄ

(Շար., տես «Նոր-Դար» № 108)։

Յայտնի ոչ միայն ֆրանսիական արիստոկրատիայի բարքերի, այլ և գրականութեան մէջ մեծ դեր է խաղացել անցեալ երկու դարերում։ Դա մի տեսակ ընկերական հատատաութիւն է եղել, հասարակաց կարծիքի վրայ ազդելու համար, մի միջոց, որ նախորդել և պատրաստել է մամուլի դերը։ Սալոնն է, որ պալատի չուրջը խմբուած, այդտեղից յարաբերութիւններով ու ձևակատարութիւններով զբաղուած, ազնուականութեանը մտաւոր և մտերմական ընկերացութիւն է տուել։

Իշխանուհիները, երբեմն և հարուստ բուրժուազիայի մարդիկ, իրենց ապրանքի գները յաճախ բաց էին անում միևնոյն ժամարգկանց և միևնոյն կանանց առաջ։ Դրանք իրենց ժողովների մէջ մի ու ժամանակեայ հաւատարութիւն և կատարեալ ազատութիւն ունէին։ և միասին գալիս ժողովում էին ոչ թէ արարողութեան, աշխարհ կեանք ձևերն ու սովորոյթները կատարելու համար, այլ դուարճութեան հմար, ոչ թէ արտաքին յայտնի դուարճութիւնն համար, ինչպէս են պար, ընթրիք, ներկայացում,—թէպէտ այդ զուարճութիւններն էլ չէին դուրս ձգւում,—այլ այն պարզ և էական զուարճութեան համար, որ կարելի է մաքերի միասին փոզոփուելուց ստանալ, երբ մարդիկ փոխադարձաբար զրդում են իրար և ջանագիր լինում իրենց ունեցած ամենալաւ բանը արտադրել։ Այդ կերպով աշխուժ կեանքը, անտի ձևազաշտութիւնից խուսափելով, մտաւորական բնաւորութիւն էր ստանում. սալոնները կարծես առուտուրի տեղ էին, ուր գադափարների փոխանակութիւնը առանդով կատարւում էր։ Այդ պատճառով և բուրժուազիայ չատ մարդիկ, կամ, ինչպէս արևմտեան բարքաբի մէջ թարգմանւում են, շատ «ազնիւներ մուտք ունէին մի քանի արիստոկրատական դահլիճների մէջ, ուր աւելի մարդուս մտաւորն էին յարգում քան ծնունդը, ուր աւելի գնահատում էին մարդու հոգին, քան արտաքին վայելուչ ու քաղաքավարի ձևերը, որ չունէին այդ ժամանակուայ «ազնիւները։

Ամեն մի սալոն մի թագուհի ունէր, դերազանց հնարքի և մտքի տէր մի կին, որի շուրջը խմբւում էին Մտքերի չիուսը լինում էր գլխաւորապէս խօսակցութիւնով, որ բոլոր մարդկանց ընկերութեան կապն մեծ զուարճութիւնն էր համարւում։ Խօսել, զրուցել,

ՀՅՈՒՍԻՍԱՅԻՆ

Ծրարով 1-ից 9 31-ն ընկերքին ու «Մշակ»-ին բաժանվում են գրամ և ծրարներ։ Ընդունում են նաև բաժանորդագրություններ։

Ծրարով 1-ից 9 31-ն ընկերքին ու «Մշակ»-ին բաժանվում են գրամ և ծրարներ։ Ընդունում են նաև բաժանորդագրություններ։

Ա. Ղ. Ի.-ից մեզ հասել է 120% ՀՀ-ին ընդհանուր 27-ին գումարներ։ Ծրարով 1-ից 9 31-ն ընկերքին ու «Մշակ»-ին բաժանվում են գրամ և ծրարներ։ Ընդունում են նաև բաժանորդագրություններ։

Ղարսից հոկտեմբերի 26-ին։

Ղարսի նահանգապետ Ալեքսանդր Ալեքսանդրի Ռոդիոնովը, որ Ղարսի մարզի զորքերի հրամանատարն է, ինչպես հայտնի է, ուղարկվել է Ղրիմ՝ ռազմական գործողությունների ղեկավարելու։ Ռոդիոնովի տեղը ժամանակավորապես ստանձնել է գեներալ-մայոր Ալեքսանդր Ալեքսանդրի Ռոդիոնովը։

Ղարսից հոկտեմբերի 27-ին։

Ռուսական զորքերը Ղրիմում ստանձնել են ռազմական գործողությունների ղեկավարությունը։ Ռազմական գործողությունները ղեկավարելու համար Ղրիմ է ուղարկվել Ղարսի նահանգապետ գեներալ-մայոր Ռոդիոնովը։ Ռոդիոնովի տեղը ժամանակավորապես ստանձնել է գեներալ-մայոր Ալեքսանդր

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ԳՎԵՍ ՎԱՍԱԼԵՆ

Ընդարձակ հոդվածով մը Ֆիգարօ կը խօսի Վասալենի վրայ, որ ինչպէս գիտենք, ամուսնացած է Ռեյնալդօ Հանի հետ։ Ֆիգարօ կ՚ըսէ, թէ Վասալեն ծնած է 1880-ին։ Հայրը եղած է Ֆրանսայի հիւպատոսներէն մին Ռումանիոյ մէջ։ Վասալեն ունի նաեւ քոյր մը, որ ամուսնացած է Ռումանիոյ մէջ։ Վասալեն սկսած է երգել տասնհինգ տարեկանին։ Ան ունի գեղեցիկ ձայն մը, որ կատարելագործած է Փարիզի մէջ։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ դէմք մը։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ ոտքեր։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ ձեռքեր։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ մարմին մը։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ հագուստներ։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ գլխարկներ։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ կօշիկներ։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ ձեռնոցներ։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ գործիքներ։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ ձայն մը։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ դէմք մը։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ ոտքեր։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ ձեռքեր։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ մարմին մը։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ հագուստներ։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ գլխարկներ։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ կօշիկներ։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ ձեռնոցներ։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ գործիքներ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ընդարձակ հոդվածով մը Ֆիգարօ կը խօսի Վասալենի վրայ, որ ինչպէս գիտենք, ամուսնացած է Ռեյնալդօ Հանի հետ։ Ֆիգարօ կ՚ըսէ, թէ Վասալեն ծնած է 1880-ին։ Հայրը եղած է Ֆրանսայի հիւպատոսներէն մին Ռումանիոյ մէջ։ Վասալեն ունի նաեւ քոյր մը, որ ամուսնացած է Ռումանիոյ մէջ։ Վասալեն սկսած է երգել տասնհինգ տարեկանին։ Ան ունի գեղեցիկ ձայն մը, որ կատարելագործած է Փարիզի մէջ։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ դէմք մը։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ ոտքեր։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ ձեռքեր։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ մարմին մը։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ հագուստներ։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ գլխարկներ։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ կօշիկներ։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ ձեռնոցներ։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ գործիքներ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ընդարձակ հոդվածով մը Ֆիգարօ կը խօսի Վասալենի վրայ, որ ինչպէս գիտենք, ամուսնացած է Ռեյնալդօ Հանի հետ։ Ֆիգարօ կ՚ըսէ, թէ Վասալեն ծնած է 1880-ին։ Հայրը եղած է Ֆրանսայի հիւպատոսներէն մին Ռումանիոյ մէջ։ Վասալեն ունի նաեւ քոյր մը, որ ամուսնացած է Ռումանիոյ մէջ։ Վասալեն սկսած է երգել տասնհինգ տարեկանին։ Ան ունի գեղեցիկ ձայն մը, որ կատարելագործած է Փարիզի մէջ։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ դէմք մը։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ ոտքեր։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ ձեռքեր։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ մարմին մը։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ հագուստներ։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ գլխարկներ։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ կօշիկներ։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ ձեռնոցներ։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ գործիքներ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ընդարձակ հոդվածով մը Ֆիգարօ կը խօսի Վասալենի վրայ, որ ինչպէս գիտենք, ամուսնացած է Ռեյնալդօ Հանի հետ։ Ֆիգարօ կ՚ըսէ, թէ Վասալեն ծնած է 1880-ին։ Հայրը եղած է Ֆրանսայի հիւպատոսներէն մին Ռումանիոյ մէջ։ Վասալեն ունի նաեւ քոյր մը, որ ամուսնացած է Ռումանիոյ մէջ։ Վասալեն սկսած է երգել տասնհինգ տարեկանին։ Ան ունի գեղեցիկ ձայն մը, որ կատարելագործած է Փարիզի մէջ։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ դէմք մը։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ ոտքեր։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ ձեռքեր։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ մարմին մը։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ հագուստներ։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ գլխարկներ։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ կօշիկներ։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ ձեռնոցներ։ Ան ունի նաեւ գեղեցիկ գործիքներ։

այս կամ այն խնդրի առթիւ եւրոպական միջամտութիւն է եղել, նրանք միշտ ապստամբել են։ Այդ կիսավայրենի ցեղը, ըստ հաւատի տեղեկութիւնների, ոչնչով չէ նուաճուել, այլ միշտ Թուրք կառավարութեան խաբէական խօսքերին հաւատալու միամտութիւնն է ունեցել։ Արդիօք այս անգամ էլ գրուցները պիտի իրութիւն—այդ դուշակել կարելի չէ, առայժմ տարածուած խօսքերին նայելով, նրանք քաջարար կուում են Թրքական զօրքերի դէմ, խլելով միքանի Թնդանօթ, բաւականաչափ զէնք ու ռազմամթերք, որոնց պակասութիւնը խիստ զգալի է եղած ապստամբներին։ Թուրքերի ասելով ճօտ հազար զօրք է կոտորուած, չնայելով որ գրուցների կորուստը նոյնքան մեծ է։

**

Բայց Կրետէն օրուայ ծանր խնդիրներից մէկն է։ Իրաւ է, որ աւստրիական դեսպանը խիստ կերպով պնդեց Բերլինի 23-րդ յօդուածի գործադրութեան վրայ և միւս դեսպաններն էլ հաւանեցին Ֆօն Կալիչէին, սակայն մեզ հասած տեղեկութիւններին նայելով Անգլիան և Իտալիան դեռ վճռական խօսք չեն ասել, որով հետը առայժմ վճռուած կարելի չէ համարել։ Բայց և այնպէս, Թերթերի խօսքին նայելով, կրետացիների ազգային ժողովը գումարուել և կառավարութեան մասուցել է իւր պայմանները, որով միայն կարելի է հաշտութիւն հաստատել։ Մենք այդ պայմանն առաջ բերել աւելորդ ենք համարում այն պատճառով, որ նախ՝ նա դեռ վերջնական չէ և երկրորդ արտասահմանեան ինչպէս և ռուսական Թերթերում հրատարակուած է։ Կրետացիների առաջարկը շատ համեստ է։ այնուամենայնիւ տարակուսելի է Թէ հեռապական պետութիւնները չհեղմին, Թուրք կառավարութեան բարեհայեցութեան առաջարկելուց առաջ։ Սա ինչիսը ձգձգելու մի միջոց է, որպէս պատահեցաւ Թուքա-Հայաստանի բարենորոգումների ծրագրի հետ։ Այն բանը, որ Կրետէի համար քրիստոնեայ կառավար է նշանակուած կամ այն Թէ ազգային ժողովը գումարել է—սրանք դեռ տակաւին չեն Թէ Ռ. Դուռը սկզբունքով ընդունել է, Թէ պէտք է այդ, պէս վարուել։ Միքանի տասնեակ այդպիսի ծրագրեր ու հանդիսաւոր խոստումներ կան, որոնք միշտ մնացել են որպէս մնացած տառ։ Նոյն վիճակին պիտի ենթարկուի նաև Կրետէի այդ ծրագրերը, նոյն իսկ եթէ դեսպաններին յաջողուի էլ սուլթանի, յամառութիւն կտրելով ընդունել տան այդ։

**

Տիղական Թուրք և օտար Թերթերում մենք չարունակ կարդում ենք Անատոլուի բարեկարգութիւնների մասին, որ իբր Թէ մտցնում են սուլթանի հաւատարիմ պաշտօնեաները. Թէև միւս կողմից էլ կոտորածի լուրերը են գալիս նոյն Անատոլուի զանազան գաւառներից։ Կ. Պոլսում նոյնիսկ ձերբակալութիւնները չարունակւում են։

Այսօր առաւօտեան կրկին կախաղան բարձրացրին մի հայ պատանի. . .

Ս. Պատրիարքը մի ամսով գնաց Սկիւտար օդափոխութեան համար։

Mars.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԹՐՔԱԿԱՆ ԴՈՐԾԵՐԸ

Կ. Պոլսից հաղորդում են ֆրանսիական լրագրներին, որ սուլթանը վերջնականապէս համաձայնեց Կրետէում քրիստոնեայ նահանգապետ նշանակելուն։ Այդ պաշտօնի համար թեկնածու հանդիսանում է Սամոսի իշխան Գէորգ Բերովիչը։

—

Անցեալ անգամ ինչպէս յայտնեցինք, Կ. Պոլսում հայ և Թիւրք լեզուներով ծանուցագրեր են գտնուել, այժմ առաջ ենք բերում նրա բովանդակութիւնը.

«Սիրելի եղբայրներ, մի վախենաք կառավարութեան բարեփոխութիւններից։ Բուլղարները նոյնպէս համբերեցին մինդատ փաշայի գործած գաղտնութիւնները, բայց վերջ ի վերջոյ ձեռք բերին կատարեալ անկախութիւն։

—

«Neue Freie Presse» լրագրի Կ. Պոլսի Թղթակիցը խօսակցել է մեծ վեզիրի հետ Թրքական ներկայ գործերի մասին։ Թղթակցի ասելով, չպէտք է հաւատալ որ Դուռն իսկապէս չի կարող ճնշել ապստամբութիւնները։ Դուռը գբաղց Ձաքիր փաշային, որ Հայաստանում բարենորոգութիւններ մտցնէ։ Բարենորոգումները պէտք է մտցուին նաև Ադրիանուպոլսի վիլայէթում։ Սուլթանն առանձին նշանակութիւն է տալիս գրաֆ Գոլուխովսկու և աւստրիական դեսպան Բարոն Կալիցէի խորհուրդներին։

—

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

«Նով. Օբ.» լրագիրը տեղեկութիւն է ստացել, մայիսի 31-ին պարսից սահմանապահ զօրք Ուրմիայից 15 վերստ հեռաւորութեան վրայ պարսից և Թուրքաց սահմաններում բռնել են հօթը Թիւրքիացի քրդեր, որոնց մօտ գտնուել է 360 կատարեալգործուած հրացաններ «Վերինդլի»-ի սիստէմով։ Այս հրացանների մի մասը, ինչպէս ասուգուեց, գողացուած է եղել արքունական պահեստից։ Փիւրդերը իրենց վաճառականները ձեացնելով կարաւանի առաջ ընկած մեծ ճանապարհով ապահով գնացած են եղել որտեղ և բռնուել են։

—Նոյն լրագիրն հաղորդում է. քիչ ժամանակ առաջ մի քանի խումբ կռանեցի հայ գաղթականները (44 մարդ) պարսկական սահմաններին մօտենալիս քիւրդ աւազակների կողմից յարձակման են ենթարկուել։ Գաղթական հայերը ձերբակալուեցան և բանտում կրճման մինչև նրանց գործերի պարզարանումը։ Յնայելով որ այժմ չահից վճռական հեռագիր է ուղարկուած այնտեղի ազգարնակութեան այդ գաղթականներին ազատելու համար, բայց այնուամենայնիւ վերջիններս դեռ բանտարկուած են։

—Լոնդոնից հեռագրում են Օգնս. Լիստոկ» լրագրին, որ այնտեղ ժողովարարութիւն է սկսած ի նպաստ կրետացիների։ Լոնդոնի յոյն բնակիչները այդ նպատակով մի առանձին մասնաժողով են կազմել, որին մասնակցելու են ամեն երկրների հելլէնները։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Լէ-Հաւռ-2անդի վերահաստատութիւնը. — Ինչպէս յայտնի է 1895 թուին չինաց առաջին մինիստր Լէ-Հաւնգ-2անգը ձապոնիայում գնդակով վէրք ստացաւ երեսի վերայ, և գնդակը մնաց գլխի մէջ։ Այժմ Գերմանիայի Գարլսռուհենրուզ քաղաքում Ռեօնտգէնի ճառագայթների օգնութեամբ որոշել են գնդակի տեղը և վիրահատելով դուրս են հանել։

—

Ռուս բանաստեղծների երեկոյթները Պետերբուրգում. — Մայրաքաղաքի լրագրները գրում են, որ Պետերբուրգում, Ալէքսանդրեան այգում, այս օրերս տեղի կունենայ Գոգոլի և Լերմոնտովի արձանների բացումը։ Վճռուած է նաև քաղաքային խորհրդի դահլիճի մէջ կանգնեցնել ռուս բանաստեղծների և երաժշտագիտների արձանները։ Պատրաստւում են Գոլցովի Քոլցիցինի, Գլինկայի և Գրիբոյեդովի արձանները։

—

Նախագիծ են կազմում էրնէստօ Ռոսսիին արձան կանգնեցնելու Լիվորնօյում։

Կարմրագիր հրատարակիչ՝
ՍՊԱՆԴԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐԵԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Մարգտաթ № 1 գնացքը Բագուից Թիֆլիս դուրս է գնում ցերեկուայ 2 ժ. 30 ր., Թիֆլիս հասնում է առաւօտեան 8 ժ. 21 ր.։ Թիֆլիսից Բաթում դուրս է գնում առաւօտեան 9 ժ. 30 ր., Բաթում հասնում է երեկոյեան 9 ժ. 45 ր.։

Մարդատար № 3 գնացքը Բագուից Թիֆլիս դուրս է գնում գիշերուայ 11 ժ. 5 ր., Թիֆլիս հասնում է երեկոյեան 5 ժ. 50 ր., Թիֆլիսից Բաթում դուրս է գնում երեկոյեան 6 ժ. 50 ր., Բաթում հասնում է առաւօտեան 8 ժ. 15 ր.։

Մարդատար № 2 գնացքը Բաթումից Թիֆլիս դուրս է գնում առաւօտեան 9 ժ. 40 ր., Թիֆլիս հասնում է երեկոեան 9 ժ. 55ր., Թիֆլիսից Բագու դուրս է գնում գիշերուայ 10 ժ.50 ր.,Բագու հասնում է ցերեկուայ 4 ժ. 40 ր.

Մարդատար № 4 գնացքը Բաթումից Թիֆլիս դուրս է գնում գիշերուայ 11 ժ. 0 ր., Թիֆլիս հասնում է ցերեկուայ 12 ժ. 25 ր.։ Թիֆլիսից Բագու դուրս է գնում ցերեկուայ 1 ժ. 10 ր. Բագու հասնում է առաւօտեան7 ժ. 30 ր.։

Մարդատար № 7 գնացքը Թիֆլիսից Բորժոմ դուրս է գնում ցերեկուայ 3 ժ. Բորժոմ հասնում էրեկոյեան 8 ժ. 35ր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(М) 32—16

Հրատարակուած
ԿԱՄԱԼԵԱՆՑ Ս-Ի
ԵՐԿԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Ա. հատոր
Գինն է 50 կոպ։
Դիմել կենդրոնական վրաստանում
(654) 2—

Բարձր դա
կարգի կանա
ինչպէս և
վեկուԹեա
ահաւնանչանաւ
գերազանուհինե
հրաժարուելուին գ
ծածկել ԿՈՅԼ-ՔՐԵ
ՄԸ (Cold-Créme
որ գաւնահամ
խնդալի տեսք է տալիս դէմքին
Դրա տեղ նրանք գործ են ածու
CREME-SIMON (Կրեմ-Սիմոն) գ
գեղիկ հոտ ունեցող արտադրու
Թիւնը, որ երբէք չէ վչանում
պնդացնող ու փայլեցնող յա
կութիւնների հետ միասին առա
ւելութիւն ունի պահպանելու դէմ
քի գոյնի չնորհալութիւնն ու ե
րիտասարդական Թարմութիւնը։
LA POUDRE SIMON (Պուդր
Սիմոն) LE SAVON ALA CRE-
ME SIMON (Օճառ Սիմոնի) ունին
նոյն հոտը և լրացնում են նրա
պարմանալի յատկութիւնները։
I. SIMON., 13 rue Grande Ba-
teiére, PARIS Մաս-մաս վաճառ-
ւում է վարսավիրների, պարֆիւ-
մերների և դեղագործների մօտ։
(М.) 15—15

(М). 50—25

КЕОЛЕРЕАՆ ՀՈՏԱՒԷՏ ՋՈՒՐ

въ С.-Петербургѣ Невскій, пр., 16, въ магазинѣ «ЦЕНТРАЛЬНАЯ ПАРФЮМЕРІЯ»

въ Москвѣ, въ магазинахъ Товарищества Р. КЁЛЕРЪ и К° «Կեօլերեան հոտաւէտ ջրի» հետ ծանօթ չհղողներին պէտք է բացատրել, որ սա ինչպէս Կեօլնի, այնպէս և ռուսական օդբոլոնի նման ջուր չէ, այլ իւր բաղադրութեամբ կատարելապէս ինքնայատուկ ջուր։ ուժգնութիւնները. շատ ամուր է և մեծ քանակութեամբ հոտաւէտ նիւթեր էպարունակում իւր մէջ. նրա ամրացնող և թարմացնող կատարելապէս ինքնայատուկ բուրմունքը պահպանւում է միքանի օր։

Յս յատկութիւնների և այն բանի չնորհիւ, որ գինը համեմատաբար էժան է և հանրապատչելի, այս ջուրը խիստ տարածուած է։

Նախընտրել կայ ԱՄԵՆ ՏԵՂ ԲՈԼՈՐ աւելի նշանաւոր վաճառականների մօտ։
(М.) 3—3.

ՀԱՄԱՌՈՒՍԱԿՆ ՅՈՒՅՑԱՀԱՆԴԻՍ 1896 Թ.

Սոյն տարուայ մայիսի 1-ից նիժնի-նովգորոդում, Ծուցկահանդէսի մօտ բացուած է

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ

ՀԵՌԱԽՕՍ քաղաքի և յուցահանդէսի հետ հաղորդակցելու համար։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՀՒՒՐԱՆՈՑ
HOTEL D' EUROPE

ՀԵՌԱԽՕՍ սենեակների ներքին հաղորդակցութեան համար գրասենեակի հետ

բաղկացած լաւ կահաւորուած, ամեն յարմարութիւն ունեցող 408 սենեակից։

ԸՆԴՀԱՆՈՒԿՈՐԴ ԺՈՂՈՎՈՒՆ ԻՒԼԻՐ ԸՆԿԵՆԻԼՒԻ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԻ ԴՆԵՐ

Խրհանոցը կառավարում է ՕԳՈՒՍՏ ԼԻՒՉԱՐ Մոսկուայի «Երմիտաժի» նախկին գլխաւոր խոհարարը։

Ճաշի և ընթրիքի ժամանակ կընուագէ երաժշտական օրկէստր։

Մ ա տ ը ղ օ տ է լ Ա Ն Տ Ո Ն Ի Ո Ֆ Ե Լ Ո Գ Լ Ա Ի Կ

ՄԱՐՏԻ 15-Ի Ց բացում են տաք 150 №№ և ժամանակաւոր ճաշարան։

Սպասաւորները խօսում են եւրոպական լեզուներով։

Բոլոր նաւահանգիստներում և երկ. կայարանում խնդրում ենք հարցնել կոմիսիօներին։

Ռուսաց և օտարերկրեայ թերթերի ընթերցարան։

ՀԻՒՐԱՆՈՑԸ ԼՈՒՍԱՒՈՐՈՒՄ Է ՊՈԳՈՒԼԵՒՈՎԻ ԸՆԿ. ՇԻՆԱԾ

ԵԼԻՍԱՏՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

(М.) 2—2

Тифлисъ Дозв. цензурою 26-го Іюня 1896 г. Տպարան Ա. Մելիք-Ջահնազարեանցի։ Типогр А. О. Меликъ-Шахназаріанца, Воронц. Набережн. церковны дом